

ศิลปปริทัศน์

ณอม ช่างกัศ

10 เอเชียโทเปีย (2541-2551) ทศวรรษการเปลี่ยนผ่าน ของศิลปะการแสดงสดในประเทศไทย (จบ)

การแสดงและเรื่องราว

บรรยากาศของ เทศกาลศิลปะแสดงสดนานาชาติ เอเชียโทเปีย ครั้งที่ 10 (10 th ASIATOPIA : International Performance Art Festival) ซึ่งจัดแสดงที่ ห้องโถงชั้น 4 หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม - 30 พฤศจิกายน 2551 นั้น โดยมีการแสดงของศิลปินในทุกๆ วันศุกร์ เสาร์และอาทิตย์ ตลอดช่วงเทศกาล และในพื้นที่ห้องโถงส่วนหนึ่ง ทางผู้จัดได้จัดนิทรรศการเรื่องราวความเป็นมา ปุ่มหลังของศิลปะการแสดงสด ตั้งแต่ยุคแรกเริ่มราวๆ ปี พ.ศ.2538 มาจนถึงช่วงสถาปนาเป็น 'ASIATOPIA' ครั้งที่ 1 เมื่อปี พ.ศ.2541 ไปเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

ในนิทรรศการครั้งนี้มีเรื่องราว ภาพถ่ายศิลปะการแสดงสดของศิลปินแต่ละคนที่ได้เข้าร่วมในเวทีพื้นที่ของ เอเชียโทเปีย และมีมอนิเตอร์ เปิด VCD, DVD แสดงภาพเคลื่อนไหวในการแสดงศิลปะการแสดงสดจากทั่วโลก ให้ผู้ชมได้เรียนรู้ศึกษาอีกด้วย

ด้วยเหตุที่ครั้งนี้มีศิลปินเข้าร่วมเป็นจำนวนมากกว่า 100 คน ซึ่งเดินทางมาร่วมจากทั่วทุกมุมโลก ไม่ว่าจะเป็น Canada, Germany, Finland, Poland, Switzerland, America, ออสเตรเลีย, ออสเตรีย, ฝรั่งเศส, ญี่ปุ่น, สิงคโปร์, เมียนมาร์, กรีซ, ไทย ฯลฯ เสมือนหนึ่งเป็นการรวมศิลปินศิลปะการแสดงสดที่ยิ่งใหญ่ที่สุดเท่าที่เคยจัดมาก็ว่าได้ และด้วยเหตุที่ครั้งนี้เป็นการฉลองครบรอบสิบปีของ ASIATOPIA ด้วย มวลมิตรหมู่สหราชอาณาจักรที่มาร่วมมาตั้งแต่ครั้งที่ 1 หรืออีกหลายๆ ครั้งจึงพร้อมหน้ากันมาร่วมทุกข์ร่วมสุขในช่วงสุดสัปดาห์ ของการแสดงครั้งนี้

แม้ว่าในช่วงจังหวะดังกล่าว จะมีการชุมนุมประท้วงรัฐบาลของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ดังกระหึ่มทั่วแผ่นดิน แต่ศิลปินที่มาร่วมก็ยังมุ่งมั่นสร้างสรรคิการแสดงชุดความคิดของตัวเอง ท่ามกลางความจุงง สงสัยกับสภาวะการณ์ที่เกิดขึ้น มีศิลปินบางคนได้นำเอาภาพ

ลักษณะเหตุการณ์ชุมนุมมาจำลองแสดงซ้ำในพื้นที่ของการแสดง เพื่อตั้งคำถามด้วยความสงสัย และถึงเวลานี้ศิลปินจากอเมริกา เชื้อสายเชคนั้น อาจจะได้คำตอบไปแล้ว หลังจากที่เขาไม่สามารถเดินทางกลับได้ตามกำหนดเวลา เพราะสนามบินโดนยึดในช่วงเวลาดังกล่าว

บรรยากาศของเทศกาลครั้งนี้ มีความคิดคึกคัก

บริบทของสังคม การเมือง วัฒนธรรม ปุ่มหลังของศิลปินแต่ละคนอย่างชัดเจน

มออีกนัยหนึ่ง พื้นที่การแสดงศิลปะการแสดงสด ASIATOPIA ครั้งที่ 10 นี้ จึงเสมือนเป็นเวทีของการแลกเปลี่ยน พบปะ ประทับ และรังสรรค์ผลงานของการแสดงของศิลปินอย่างหลากหลายวัย ประสบการณ์ และความแตกต่างทางมุมมองหลังของแต่ละคนอย่างชัดเจน ซึ่งแต่ละคนก็มีหลายบทบาท ทั้งเป็นอาจารย์สอนศิลปะการแสดงสดในสถาบันการศึกษา เป็นต้นว่า Helmut Lemke ที่สอนศิลปะแขนงนี้ที่มหาวิทยาลัยในอังกฤษ ซึ่งถือว่าเป็นครูทางศิลปะการแสดงสดคนสำคัญคนหนึ่งในยุโรป และได้มาร่วมในงานเทศกาลนี้หลายครั้ง ในครั้งนี้เขาได้แสดงชุด 'ประติมาแห่งเสียง' บนชานชาลาของสถานีรถไฟ BTS ด้วยการสกด แซ่ ก้อนน้ำแข็งและเสียงเหล่านั้นจะสื่อออกมาให้ผู้ชมได้ยล สลับกับเสียงอ็องกลของรถกลางสี่แยกปทุมวัน

Andre Stitt ศาสตราจารย์ทางด้านศิลปะการแสดงสดจากเมืองคาร์ตีฟ ที่ได้แสดงออกด้วยการสาดโคลนใสนิ่งด้านหน้าประตูทางเข้าหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร พร้อมกับตั้งคำถามว่า อย่างนี้เป็นการเมืองหรือเปล่า (Is This Political act?) เล่นเอาผู้ชม

จุงงสงสัยในกระบวนการของการแสดงของอาจารย์หนุ่มคนนี้ไม่หาย ซึ่งก็ทำให้เราเชื่อได้ว่า การเมืองเป็นเรื่องของการสาดโคลนอย่างที่ Andre แสดงให้เห็นนั่นแล โดยเฉพาะการเมืองในประเทศไทย ซึ่งสกปรกยิ่งกว่าโคลนของ Andre Stitt เสียอีก!

Ray Langenbach ศิลปินชาวอเมริกัน แต่มาเป็นผู้สอนอยู่ที่มหาวิทยาลัยในมาเลเซีย เขาได้นำเสนอแนวความคิดการแสดงด้วยเรื่องราวของ ชั่วขณะแห่งการเปลี่ยนแปลง อันเกิดจากความตั้งใจ หรือไม่ตั้งใจของมนุษย์ แต่ที่สำคัญการเปลี่ยนแปลงมันได้ถูกกำหนดไว้แล้ว

เขาจึงได้นำผู้คนลงลิฟต์ไปพบกับเสียงแผดหูกของมอเตอร์ไซค์และตึกตึกนับสิบๆ คัน ที่จอดติดเครื่องรอเพื่อทำลายความเงียบ ในชอกมูมหอศิลป์

ส่วน Helge Meyer ศิลปินชาวเยอรมัน ผู้ทำปริญญาเอกด้วยหัวข้อ ความเจ็บปวดในศิลปะการแสดงสด และเป็นอาจารย์สอนศิลปะอยู่ที่เมืองเล็กๆ ทางตอนเหนือของประเทศเยอรมนี และผลงานของเขาสะท้อนบริบทที่เขาเสนอในหัวข้อวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้

สำหรับ ไมเชด จันทรพิทย อาจารย์จากคณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ก็ได้นำเสนอผลงานศิลปะการแสดงสดของตนเอง ในฐานะที่เรือนร่างของเขาเปรียบเสมือนสารที่ส่งสื่อต่อสาธารณชน เช่นเดียวกับ ผดุงศักดิ์ คุชสำโรง ที่มาจากสำนักเดียวกัน อีกทั้งยังเป็นโต้โผในการจัด ASIATOPIA ที่เชียงใหม่ด้วย ก็ได้นำเสนอผลงานผ่านสัญลักษณ์ของดอกกุหลาบสีเหลืองและสีแดง ที่สอดรับกับสถานการณ์ทางการเมืองของไทยในปัจจุบันอย่างดียิ่ง

แม้ว่าศิลปินอีกจำนวนมากที่ไม่ได้มีบทบาททางการสอนโดยตรงในสถาบัน แต่การทำงานของศิลปินสื่อศิลปะการแสดงสดก็ได้ให้บทสะท้อนเรื่องราวทางสังคม การเมือง วัฒนธรรม แก่ผู้ที่ได้รับชม ซึ่งเสมือนกับการได้ศึกษา เรียนรู้อีกทางหนึ่ง แม้ว่า ประเทศไทย จะไม่ค่อยได้ตระหนักในบริบทของการแสดงออกของศิลปินในแขนงนี้มากนัก แต่ศิลปินไทยจำนวนหนึ่งก็ได้มุ่งมั่นในการทำงานศิลปะการแสดงสดมานานนับศตวรรษ ไม่ว่าจะเป็น จุมพล อภิสุช, ไพศาล เปลี่ยนบางช้าง, สมพงษ์ ทวี, มงคล เปลี่ยนบางช้าง, จิตติมา ผลเสวก, นพวรรณ ศิริเวชกุล, วิชชุกร ดั่งโพพรรณ, ม.ล.ศักดิ์สิน เกษมสันต์, วรสันต์ สิทธิเขตต์, จักกฤษ ฉิมมอก เป็นต้น

โดยเนื้อหาที่ศิลปินเหล่านี้ได้แสดงออกผ่านเรือนร่าง และสื่อวัสดุประกอบกายส่วนมากจะเป็นบริบทของทศวรรษวิภาคนิวัติสามัคคี วัฒนธรรม ความเชื่อที่ดำรงคึกคากอยู่ในวิถีของความไม่เท่าเทียมสถานะของเพศสภาพ ที่มีอยู่ดาษดื่นในสังคมไทย ยุคการแบ่งแยกสีผิว เหลือง-แดง

ประวัติศาสตร์ของศิลปะการแสดงสด

จะต้องบันทึกไว้ เป็นครั้งแรกที่บรรดาศิลปินในเครือข่าย Black Market ได้มารวมตัวกัน ร่วมแสดงในศิลปะการแสดงสดแบบ Improvise ในพื้นที่การแสดงแห่งนี้ ที่สามารถสะกดคนดูให้อยู่ในภวังค์เป็นเวลานานนับชั่วโมง ศิลปินกลุ่มนี้รวมตัวกันครั้งแรก เมื่อปี ค.ศ.1985 มาจากยุโรป อเมริกา เอเชีย ซึ่งถ้ารวมอายุของบรรดาศิลปินอาวุโสเหล่านี้แล้วก็ได้หลายศตวรรษ ดังเช่น Nobert Klassen จากสวีเดน, Roi Vaara จากฟินแลนด์, Boris Nieslony, Helge Meyer, Jurgен Fritz จากเยอรมนี, Alastaire Melennan จากไอร์แลนด์, Lee Wen จากสิงคโปร์ เป็นต้น จะว่าไปแล้ว ศิลปินศิลปะการแสดงสดกลุ่ม Black Market นั้น มีบทบาทมากในวงการศิลปะแขนงนี้ในยุคปัจจุบัน ซึ่งพวกเขาได้นำเสนอแนวคิด และการแสดงสดตระเวนไปทั่วโลก ด้วยชุดประจำกายของแต่ละคน สีดำ ซึ่งมีวิธีการแสดงสดด้วยท่วงท่าที่สุขุม ลุ่มลึก มีรื่องร่น เป็นไปตามจังหวะของแต่ละบุคคล และสอดประสานกันในพื้นที่ของการแสดง ทุกคนที่อยู่ในพื้นที่แห่ง Black Market นั้น สามารถเชื่อมโยง ถ่ายเท หยิบจับ สัมผัส สื่อสาร วัสดุสื่อการแสดงได้อย่างลื่นไหล รวากับสายธารทางศิลปะการแสดงที่ไหลเอื่อยตามเส้นทางของสายน้ำที่มีขีดหิน ขอนไม้ เศษซากพัดพาไปตามกระแสนองมัน

ผู้เฒ่า Valentin Torrens จากสเปน เล่นกับเงาของตัวเอง อันเป็นเงาที่ติดตามตัวเราไปทุกขณะ แต่ปราศจากรายละเอียดรูปลักษณะใดๆ ในความเป็นเงา แม้แต่ เรา ก็ยังไม่รู้จัก เงา ของตัวเองด้วยซ้ำ ส่วนศิลปินจากไต้หวันนั้น ทำให้เราได้เห็นเรื่องราวของความรุนแรง ที่ทำลายสรรพสิ่งที่ขวางหน้า และความเยือกเย็นของก้อนน้ำแข็ง ที่สามารถกัดเซาะเนื้อหนังให้เกรียมไหม้ได้พอๆ กับอุณหภูมิของความร้อนระอุที่เผาไหม้ได้ในองศาที่ต่างกัน สำหรับศิลปินจาก สิงคโปร์ ได้มอบเอาภาระอันหนักอึ้งมาแบ่งเบาให้ผู้ชมได้แบกบ้างกลับบ้าน ซึ่งเห็นได้จากผลงานของ Kai Lam, Angie Seah, Lee Wen, Agnes Yit, Zai Kunning, Jason Lim และ Jeremy Hiah

ได้เห็นการถอนหายใจได้ร่วมเงาเผด็จการทหาร จากศิลปินพม่า ในผลงานการ

แสดงของ Moe Satt, Shaw Ei Thien และ Mart L. Htwann การประจักษ์ประชันเผ่าพันธุ์ของตัวเองจากศิลปินญี่ปุ่น อย่าง Arai Shin-ichi และเสียงหัวเราะอันโหยหวนจากช่องท้องของ Hiromi Shirai และชวนให้นึกถึงความปั่นป่วนชวนหัวอันขมขื่นกับเหตุการณ์การเมืองในประเทศไทย จะยิ้มก็ไม่ได้ จะหัวเราะก็ไม่ออก จะร้องไห้ก็ไม่มีน้ำตา มีแต่เสียงแค้นๆ จากลำคอที่ฟังไม่ได้ศัพท์ว่าเป็นเสียงอะไร "เอ๊ยตึ๊งๆ บ้านนี้เมืองนี้!!!"

แม้งานเขียนถึงงานเทศกาลศิลปะการแสดงสดนานาชาติ ASIATOPIA ครั้งที่ 10 จะจบลงด้วยการแสดงสดเสียงหัวเราะของ Hiromi Shirai ซึ่งเธอได้แสดงในวันแรกเป็นปฐมบทของงานก็ตาม แต่ด้วยความเชื่อมั่นเป็นอย่างยิ่งว่า เสียงก้องกังวานของศิลปะแขนงนี้ ยังจะดังก้องและสะท้อนไปสู่ดินแดนในฝันอย่างไม่มีสิ้นสุด

บทพรรณนาเนื้อหาการแสดงสดของศิลปินจากจีน, เวียดนาม, อินโดนีเซีย, แคนาดา และศิลปินจากแผ่นดินอื่นๆ หลากหลายเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ จักร่วมกันสานฝันในนาม ASIATOPIA ต่อไป และหวังว่าในครั้งหน้าศิลปินทุกคนจะได้กลับบ้านเกิดเมืองนอนของตนตามกำหนดเวลา คงไม่มีใครมายึดสนามบินเหมือนปีนี้ ฮา!!! "สาบายดีปีนี้" ■

แกะกล่อง

กับยานรบ เพอวก์สการ์

เพชเมกเกอร์

เครื่องเล่นเพลงดิจิทัลแบบพกพาเครื่องแรกที่สามารถนำเพลง 2 เพลงมาฝึกซ้อมกันด้วย มีหน่วยความจำ 120 กิโลไบต์ เก็บข้อมูลเพลงได้มากถึง 30,000 เพลง สามารถเลือกเล่นเพลงได้ตามชอบ ผ่านทางปุ่มระบบสัมผัสแบบวงกลมด้านหน้าตัวเครื่อง รายละเอียดเพิ่มเติมที่ www.pacemaker.net ■

เฟรมมี แอล

ไอริเวอร์ เปิดตัวกรอบรูปดิจิทัลรุ่นใหม่ 'เฟรมมี-แอล' จอแอลซีดี ขนาด 7 นิ้ว ความละเอียด 800x480 พิกเซล พร้อมความจุภายใน 1 กิโลไบต์ รองรับไฟล์ภาพ คลิปวิดีโอ และไฟล์เสียง เช่น เอ็มพี 3 ดับบลิวเอ็มเอ และดับบลิวเอวี เชื่อมต่อผ่านพอร์ตยูเอสบี ■

จิ๊กซอว์โฟโต้เฟรม

ฟูจิฟิล์ม ประเทศไทย จัดรายการส่งเสริมการขายกระตุ้นตลาดฟิล์มสี ด้วยรายการส่งเสริมการขาย ชื่อฟิล์มสีซูพีเรียร์ไดคัทได้ 1 ม้วน รัปไปเลย กรอบรูปจิ๊กซอว์ 1 อัน มีให้เลือกต่อสะสม 4 สี หากซื้อได้ตามร้านฟูจิเอ็กซ์เพรสคลับ และร้านค้าที่ร่วมรายการทั่วประเทศ ใครอยากเป็นเจ้าของต้องรีบหน่อย เพราะงานนี้มีถึง 14 กุมภาพันธ์นี้เท่านั้น ■

